

МСМД (IMAS) 10.30

Друге видання 01 квітня 2009 р.
Поправка 4, червень 2013 р.

Засоби індивідуального захисту

Директор,
Служба ООН з питань протимінної діяльності (UNMAS, ЮНМАС)
380 Madison Avenue, M11023
New York, NY 10017
USA

Е-mail: mineaction@un.org
Телефон: +1 (212) 963 1875
Факс: +1 (212) 963 2498

Застереження

Цей документ є чинним з дати, позначеної на титульному аркуші. Оскільки Міжнародні стандарти з питань протимінної діяльності (МСПМД (IMAS)) підлягають регулярній перевірці та регулярному перегляду, користувачам слід звертатися з веб-сайтом проекту МСПМД (IMAS) за адресою: <http://www.mineactionstandards.org/> для підтвердження статусу таких стандартів, або перевіряти їх на веб-сайті ЮНМАС за адресою: www.mineaction.org

Повідомлення про авторські права

Цей документ Організації Об'єднаних Націй є одним з Міжнародних стандартів з питань протимінної діяльності (МСПМД (IMAS)), і авторські права на нього застережено Організацією Об'єднаних Націй. Ані цей документ, ані витяги з нього не можуть відтворюватися, зберігатися або передаватися в жодній формі, або за допомогою будь-яких засобів, або з будь-якою іншою метою без попередньої письмової згоди Служби ЮНМАС, що діє від імені Організації Об'єднаних Націй.

Цей документ не призначено для продажу.

Директор,
Служба ООН з питань протимінної діяльності (UNMAS, ЮНМАС)
380 Madison Avenue, M11023
New York, NY 10017
USA

Е-mail: mineaction@un.org
Телефон: +1 (212) 963 1875
Факс: +1 (212) 963 2498

© ЮНМАС 2001 – всі права захищені

Зміст

Зміст.....	iii
Передмова.....	iv
Вступ.....	v
Безпека та гігієна праці. Засоби індивідуального захисту	1
1. Область застосування	1
2. Посилання.....	1
3. Терміни, визначення та скорочення	1
4. Вимоги до засобів індивідуального захисту (ЗІЗ).....	2
4.1. Загальна частина	2
4.2. Придатність та відповідність	2
4.3. Мінімальні вимоги до ЗІЗ.....	2
4.4. Захист від осколків	3
4.5. Ручний інструмент	3
4.6. Вибухостійке взуття	3
4.7. Захист органів слуху.....	3
4.8. Знешкодження вибухонебезпечних предметів (ЗВП) на розмінованих/очищених місцях 3	
5. Обов'язки і повноваження	3
5.1. Загальні вимоги.....	3
5.2. Обов'язки та повноваження національних органів.....	4
5.3. Обов'язки роботодавців	4
5.4. Обов'язки співробітників	4
Додаток А (Нормативний) Посилання.....	5
Реєстр поправок	6

Передмова

Міжнародні стандарти для програм у сфері гуманітарного розмінування були вперше запропоновані робочими групами на міжнародній технічній конференції, яка проходила у Данії у липні 1996 року. Були встановлені критерії для всіх аспектів процесу розмінування, рекомендовані стандарти й узгоджене нове універсальне визначення поняття «розмінування». Наприкінці 1996 року принципи, запропоновані у Данії, були розвинені робочою групою під керівництвом ООН і з'явилися «Міжнародні стандарти для проведення операцій з гуманітарного розмінування». Перше видання було опубліковане Службою Організації Об'єднаних Націй з питань протимінної діяльності (ЮНМАС) у березні 1997 року.

З того часу сфера застосування цих початкових стандартів була розширена з метою включення інших елементів протимінної діяльності та відображення змін, внесених до операційних процедур, практики і норм. Ці стандарти були перероблені і перейменовані на Міжнародні стандарти протимінної діяльності (МСПМД), а їх перше видання з'явилося у жовтні 2001 року.

Організація Об'єднаних Націй несе загальну відповідальність за створення умов і сприяння ефективному управлінню програмами протимінної діяльності, з розробкою і підтримкою стандартів включно. Тому Служба ЮНМАС є підрозділом у структурі Організації Об'єднаних Націй, що несе відповідальність за розробку і підтримку стандартів МСПМД (IMAS). Підготовка стандартів МСПМД здійснюється за підтримки Женевського міжнародного центру гуманітарного розмінування (ЖМЦГР).

Робота з підготовки, огляду і перегляду стандартів МСПМД (IMAS) здійснюється технічними комітетами за підтримки міжнародних, урядових і неурядових організацій. Найновішу версію кожного стандарту, разом з інформацією про роботу технічних комітетів, можна знайти за посиланням <http://www.mineactionstandards.org/>. Окремі стандарти МСПМД (IMAS) переглядаються не рідше ніж раз на три роки для відображення змін, які мають місце у нормах і практиці протимінної діяльності, а також для введення цих змін до міжнародних правил і вимог.

Вступ

Фундаментальними принципами протимінної діяльності є зменшення ризиків та забезпечення безпечних умов праці чоловіків та жінок - фахівців з розмінування та персоналу, що займається протимінною діяльністю. МСПМД 10.10 містить рекомендації з розробки та впровадження систем управління безпекою та гігієною праці в протимінній діяльності. Зменшення ризиків має на увазі поєднання прийомів безпечної роботи та процедур виконання операцій, ефективний нагляд та контроль, відповідне навчання та тренування, безпечну конструкцію та проект обладнання, надання ефективних засобів індивідуального захисту (ЗІЗ) і спецодегу.

ЗІЗ має сприйматись як «останній рубіж» захисту від небезпечних впливів мін та ВЗВ. Це має бути останнім способом захисту після здійснення відповідного планування, навчання та процедурних заходів із зниження ризиків. Є низка причин, що пояснюють таке відношення до ЗІЗ. По-перше, ЗІЗ захищає лише тих людей, на яких вони надягнені, а заходи з контролю джерела небезпеки захищають всіх, хто знаходиться на ділянці розмінування. По-друге, ЗІЗ дуже рідко на практиці забезпечують максимальний теоретичний рівень захисту і фактичний рівень захисту дуже важко піддається оцінці. Для забезпечення максимального захисту ЗІЗ необхідно правильно спорядити, підтримувати їх у функціональному стані та використовувати належним чином. По-третє, ЗІЗ у певній мірі можуть обмежувати рухомість людини, поле зору та комфорт, крім того, це додаткова вага на тілі. Тому вимоги захисту повинні бути розумним компромісом, щоб намагання максимального забезпечення ЗІЗ не погіршувало рухомість та концентрацію уваги.

Хоча фахівці з розмінування стикаються з ризиками вибухонебезпечних предметів всіх типів, включаючи протипіхотні (ПП) фугасні міни, протипіхотні осколкові міни, протитанкові (ПТ) міни та ВЗВ, зокрема й суббоєприпаси, що не вибухнули, але найчастішою та найнепередбачуванішою причиною нещасних випадків є протипіхотні фугасні міни. Тому ЗІЗ в основному проектується для захисту від травматичних факторів протипіхотних фугасних мін. У безпосередній близькості існуючі на сьогодні ЗІЗ не захищають повністю від протипіхотних осколкових та протитанкових мін, однак просторова дія таких мін може бути причиною «вторинних жертв/постраждалих осіб» і ЗІЗ в основному призначені для захисту від вторинних травм.

Загалом, боєприпаси, що не вибухнули (ВНВ), з якими проводиться гуманітарне розмінування, зазвичай зіпсовані, мають високий вміст металу, розташовані на поверхні або на невеликому заглибленні і становлять меншу небезпеку, ніж міни. Однак широка відмінність типів ВНВ означає, що загрозу краще попередити процедурними заходами, а не покладатись на ЗІЗ, що призначені для гуманітарного розмінування.

Безпека та гігієна праці. Засоби індивідуального захисту

1. Область застосування

Цей стандарт містить специфікації та рекомендації для Національних органів з питань протимінної діяльності та організацій, що займаються розмінуванням у частині мінімальних вимог до засобів індивідуального захисту (ЗІЗ) для протимінної діяльності.

В цьому стандарті немає рекомендацій щодо конструктивних характеристик засобів ЗІЗ або процедур їх оцінки чи випробування. Загальні вимоги до ЗІЗ містяться в ISO/DIS14876-1:1999(E).

2. Посилання

Перелік нормативних та інформативних посилань наведено в Додатку А. Нормативні посилання - це важливі документи, на які робляться посилання в цьому стандарті і які є невід'ємною частиною цього стандарту.

3. Терміни, визначення та скорочення

Повний глосарій усіх термінів, визначень та скорочень, що використовуються у серії стандартів МСПМД (IMAS), наведений в IMAS 04.10.

У серії стандартів МСПМД (IMAS), слова 'shall' («має», «зобов'язаний»), 'should' («належить», «потрібно», «слід») і 'may' («може») використовуються для позначення бажаного ступеню забезпечення відповідності. Це вживання відповідає термінології, що використовується у стандартах і керівних принципах ISO:

- a) слово 'shall' («має», «зобов'язаний») використовується для зазначення вимог, методів або специфікацій, які повинні застосовуватися для того, щоб відповідати стандартів;
- b) слово 'should' («належить», «потрібно», «слід») використовується для зазначення бажаних вимог, методів або специфікацій; та
- c) слово 'may' («може») використовується для зазначення можливого методу або способу дії.

Термін «Національний орган з питань протимінної діяльності (НОПМД)» означає державний орган, часто міжміністерський комітет країни, в якій проводиться протимінна діяльність, уповноважений займатись регуляторними питаннями, керуванням та координацією протимінної діяльності.

Примітка: За відсутності НОПМД, може виявитись доцільним та необхідним, щоб ООН або інший визнаний міжнародний орган прийняв на себе деякі або всі ці питання і виконував деякі або всі ці функції ЦЗР або, що трапляється рідше, НОПМД.

Термін «роботодавець» означає будь-яку організацію (уряд, неурядову або комерційну організацію), що уповноважена на виконання завдань або проектів протимінної діяльності. Роботодавцем може виступати генеральний підрядник, субпідрядник, консультант або агент.

Термін «працівник» означає чоловіка або жінку, які працюють на роботодавця. Співробітники приймають участь в управлінні, операційній або підтримувальній діяльності.

Термін «засіб індивідуального захисту» означає будь-яке обладнання чи спецодяг, що спроектовані та виготовлені для забезпечення задовільного рівня захисту, які передбачають насіння або надівання співробітником при виконанні ним своїх специфічних обов'язків, і які захищають його (її) від одного чи декількох загроз здоров'ю чи безпеці.

4. Вимоги до засобів індивідуального захисту (ЗІЗ)

4.1. Загальна частина

Основними способами попередження вибухових травм на робочому місці є контрольоване використання інструментів розмінування та процесів, що зменшують ймовірність ненавмисної детонації. Ці заходи зазвичай ефективні і випадки ненавмисної детонації трапляються рідко. ЗІЗ розглядається як додатковий захист, який захищає від невеликих залишкових ризиків. Дуже важливо, щоб використовувані ЗІЗ не обмежували застосування інструментів розмінування та процесів, і не збільшували цим небезпеку непланової детонації.

Рівень ЗІЗ (для використання на території підозрюваного небезпечного району), вибирається з урахуванням локальних ризиків, операційних процедур та інструментів, а також місцевих погодних умов, а також згідно з письмовими результатами оцінки ризиків. Може так статись, що в різних частинах одного й того ж робочого місця для різних операцій використовуються ЗІЗ різного рівня. (Рекомендації з проведення оцінки та зменшення ризиків наводяться в Настанові 51 ISO. Рекомендації з оцінки ризиків для визначення відповідних робочих відстаней на ділянці розмінування містяться в МСПМД (IMAS) 10.20.) Рекомендації з проведення польової оцінки ризиків викладені в TNMA 01.20-02/2009.

Мають проводитись тренінги з належного використання, технічного обслуговування та зберігання всіх ЗІЗ, що використовуються та взагалі є в організації, яка займається розмінуванням. Мають бути виділені приміщення для належного зберігання, надягання, очищення та технічного обслуговування ЗІЗ. Регулярно має виконуватись обстеження та перевірка ЗІЗ для підтвердження їх придатності до застосування.

4.2. Придатність та відповідність

ЗІЗ призначені для носіння співробітниками (чоловічої та жіночої статі) і вони проектуються та конструюються таким чином, щоб забезпечувати комфорт і захист від прогнозованих ризиків на ділянці розмінування. Крім того, зовнішній спецодяг також повинен забезпечувати захист від погодних факторів, а взуття повинне мати підошву, що не ковзає. Також мають враховуватись культурні особливості відповідної місцевості. Якщо прогнозується загроза від протипіхотних фугасних мін або ВЗВ з вмістом ТНТ понад 240 г, і існує високий ризик підриву мін(и) або ВЗВ при виконанні процедур розмінування, то необхідно розглянути можливість застосування інших процедур або посиленого захисту.

Якщо персонал знаходиться всередині безпечної відстані від загроз, що прогнозуються або підозрюються на території підвищеного ризику, то застосовуються мінімальні вимоги, викладені в пункті 4.3 нижче. Викладені там мінімальні вимоги до ЗІЗ повинні бути посилені, якщо оцінка ризиків робочого місця показує ризики, що вимагають більшого захисту.

Примітка: хоча в цьому стандарті й наводяться відстані ефективного захисту ЗІЗ, це НЕ ОЗНАЧАЄ повної безпечності для осіб з ЗІЗ на цій відстані. Тяжкість вибухових ефектів зменшується з відстанню, тому чим далі буде перебувати людина з ЗІЗ від джерела небезпеки, тим більший ступінь безпеки.

4.3. Мінімальні вимоги до ЗІЗ

ЗІЗ повинні забезпечувати захист відповідних частин тіла, закриваючи їх від вибухових ефектів 240 г ТНТ на відстані активної діяльності людини з ЗІЗ.

Кількість ЗІЗ визначається на підставі польової оцінки ризиків і за рішенням керівництва. Мінімальні вимоги до ЗІЗ всередині безпечної відстані, встановленої для підозрюваного небезпечного району, або при проведенні діяльності, що передбачає наближення до мін або ВЗВ, наступні:

- a) бронезилет, що, згідно з умовами балістичного випробування STANAG 2920, забезпечує ступінь балістичного захисту V50 (насухо) від осколків масою 1,102 г на швидкості 450 м/с. Жилет повинен захищати грудну клітку, живіт та область паху від вибухових ефектів 240 г ТНТ на відстані 60 см до найближчої частини тіла.
- b) захист очей, який надягається на очі і знаходиться в оправі, яка захищає від вибухової хвилі знизу. Засоби захисту очей повинні зберігати цілісність при впливі вибухових

ефектів 240 г ТНТ на відстані 60 см із ступенем захисту не меншим, ніж той, який забезпечує необроблений полікарбонат товщиною 5 мм. Разом з тим рекомендується використовувати захист очей як частину фронтального захисту голови, який захищає від вибухових ефектів 240 г ТНТ на відстані 60 см і повністю закриває лице та горло.

Примітка: Захисні окуляри, що випускаються для захисту очей на промисловому виробництві не задовольняють мінімальним вимогам цього стандарту і не можуть використовуватись у якості ЗІЗ при розмінуванні.

4.4. Захист від осколків

Небезпеку від осколків більшості осколкових мін та суббоеприпасів, що не вибухнули, не можна попередити за допомогою легких і практичних ЗІЗ. В цьому питанні основним є мінімізація ризику за рахунок використання базових процедур безпеки. Хоча рівень захисту може бути й недостатнім, але ЗІЗ, що використовуються для зменшення ризику від осколкових мін, повинні забезпечувати хоча б захист від загроз вибухової хвилі, описаний в пункті 4.3 вище.

4.5. Ручний інструмент

Ручний інструмент повинен мати таку конструкцію, яка до мінімуму зменшує можливість його розділення на складові частини чи руйнування у випадку інциденту з детонацією протипіхотної фугасної міни. Конструкція інструменту повинна передбачати можливість його використання під малим кутом до землі і забезпечувати достатню віддаленість від ймовірної точки детонації. Використання захисних рукавичок дає змогу забезпечити захист від невибухової травми.

4.6. Вибухостійке взуття

В процесі зниження ризиків організація, що займається розмінуванням, може визнати доцільним використання вибухостійкого взуття для захисту стоп та нижніх кінцівок у випадках, коли не вдається в достатній мірі знизити ризик за допомогою лише СОП. Однак має бути вибрано вибухостійке взуття, для якого підтверджено ефективне зниження ризику від очікуваних небезпек.

Примітка: Серед експертів з очищення/розмінування немає одностайної думки щодо ефективності та операційних переваг протимінного взуття, й спостерігається широкий спектр поглядів та думок щодо його використання. Разом з тим протимінне взуття випускається, і організації, що займаються протимінною діяльністю, можуть самостійно оцінити їх придатність до конкретного операційного сценарію на етапі планування операції очищення/розмінування. Вартість закупівлі та заміни такого взуття висока, а переваги не доведені. Крім того, існує небезпека, що це взуття буде надавати «хибне відчуття безпеки».

4.7. Захист органів слуху

При проведенні руйнування з мінімальними безпечними відстанями, рекомендується використовувати засоби захисту барабанних перетинок.

4.8. Знешкодження вибухонебезпечних предметів (ЗВП) на розмінованих/очищених місцях

При виконанні ЗВП на очищених/розмінованих місцях може вимагатись підвищений рівень захисту. Це має бути визначено в Стандартних оперативних процедурах (СОП), і для такого захисту може вимагатись бронезилет або інші спеціальні комплекти ЗІЗ.

5. Обов'язки і повноваження

5.1. Загальні вимоги

НОПМД і роботодавці (уряди, неурядові та комерційні організації) запроваджують та підтримують політику, стандарти та керівництва з мінімальними вимогами до ЗІЗ, що використовуються в різних ситуаціях в національних програмах протимінної діяльності. Тут має бути чіткий розподіл між обов'язками та повноваженнями на національному рівні, і на рівнях роботодавця та співробітників, як це описано нижче.

5.2. Обов'язки та повноваження національних органів

НОПМД повинна забезпечити наступне:

- a) розробити та підтримувати національні стандарти з питань ЗІЗ;
- b) наглядати за застосуванням стандартів;
- c) виконувати періодичні перегляди національних стандартів з питань ЗІЗ і технологій зі зменшення ризиків.

5.3. Обов'язки роботодавців

Організації, що займаються розмінуванням, повинні забезпечити наступне:

- a) впровадження документальних стандартів НОПМД з питань ЗІЗ;
- b) для кожного виду діяльності забезпечити ЗІЗ, що задовольняють, або перевищують мінімальні вимоги і придатні для використання чоловіками і жінками. В цьому контексті співробітники мають бути забезпечені ЗІЗ, що функціональні та відповідають ризикам, локальним операційним процедурам, культурним і погоднім умовам.
- c) проведення тренувань та нагляд за підбором відповідних ЗІЗ, а також коригування використання та технічного обслуговування ЗІЗ;
- d) розробку та ведення СОП, які встановлюють вимоги до технічного обслуговування і догляду за ЗІЗ;
- e) приміщення для зберігання, надівання, очищення та технічного обслуговування ЗІЗ;
- f) розробку та ведення документальних СОП з періодичного перегляду ЗІЗ.

За відсутності НОПМД або відповідних державних органів, роботодавець приймає на себе додаткові повноваження. Серед іншого це, зокрема, наступне:

- g) видача, ведення та оновлення внутрішніх стандартів з питань ЗІЗ;
- h) співпраця з іншими співробітниками в цій країні для уніфікації стандартів з використання та технічного обслуговування ЗІЗ;
- i) допомога приймаючій державі у створенні НОПМД, співпраця з розробки національних стандартів з питань ЗІЗ.

5.4. Обов'язки співробітників

Співробітники організації, що займаються розмінуванням повинні:

- a) Використовувати ЗІЗ відповідно до вимог роботодавця і специфікацій виробника ЗІЗ, а також користуватись приміщеннями, призначеними для зберігання та надягання ЗІЗ;
- b) Забезпечувати очищення та технічне обслуговування ЗІЗ відповідно до СОП організації, що займається розмінуванням та (або) відповідних рекомендацій чи специфікацій виробника;
- c) Повідомляти роботодавцю про проблеми з обладнанням та пропозиції з вдосконалення СОП, що можуть послабити вимоги до ЗІЗ, а також пропозиції з вдосконалення конструкції або способу використання ЗІЗ.

Додаток А (Нормативний) Посилання

Наведені нижче нормативні документи містять положення, які згадуються в цьому тексті, і ці документи є невід'ємною частиною стандарту. Якщо посилання датоване, то пізніші доповнення або редакції та відповідні публікації не застосовуються. Однак, схвалюється, щоб учасники угод, які укладаються на основі цієї частини стандарту, вивчали можливість застосування останніх редакцій вказаних нормативних документів. Члени ISO та МЕК ведуть реєстри останніх чинних редакцій документів ISO чи ЄС:

- a) Настанова 51 ISO. Аспекти безпеки – Настанови з включення цих аспектів до стандартів;
- b) ISO/DIS 14876-1:1999 (E) Захисний спецодяг. Бронежилет. Частина 1: Загальні вимоги;
- c) МСПМД (IMAS) 10.10. БГП – Загальні вимоги;
- d) МСПМД (IMAS) 10.20. БГП – Безпека ділянок розмінування;
- e) STANAG 2920;
- f) База даних про нещасні випадки під час розмінування, www.ddasonline.com (інформативно); та
- g) TNMA 10.20-02/2009 Про польову оцінку ризиків (інформативно).

Має використовуватись остання редакція (версія) зазначених вище посилань. В ЖМЦГР є копії всіх посилань, що наводяться в цьому стандарті. Також ЖМЦГР веде реєстр останніх редакцій (версій) посилань, настанов та стандартів МСПМД (IMAS), доступ до яких можна отримати на сайті МСПМД (IMAS): (див. www.mineactionstandards.org). НОПМД, роботодавці й інші зацікавлені органи та організації, перш ніж починати програми протимінної діяльності, мають отримати та вивчити копії цих документів.

Реєстр поправок

Внесення поправок до МСПМД (IMAS)

Серія стандартів МСПМД (IMAS) підлягає офіційному перегляду на трирічній основі, проте це не виключає внесення поправок в межах цих трирічних періодів з причин операційної безпеки й ефективності або ж для редакційних цілей.

При внесенні поправок до цього МСПМД (IMAS) їм надається номер, вказується дата та наводиться загальна інформація про відповідну поправку (див. таблицю нижче). Поправка також буде вказана на титульній сторінці МСПМД (IMAS) шляхом її зазначення під датою видання і фразою «містить поправку номер(-у) і тощо».

Після завершення офіційного перегляду кожного МСПМД (IMAS) можуть випускатися нові видання. Поправки аж до самої дати нового видання будуть внесені до нового видання і таблиця реєстру поправок буде очищена. Після цього реєстрація поправок почнеться знову до того часу, поки не буде проведено новий перегляд.

Версіями МСПМД (IMAS) з найпізнішими поправками є версії, розміщені на веб-сайті МСПМД (IMAS) за адресою www.mineactionstandards.org.

Номер	Дата	Інформація про поправку
1	01 березня 2010 р.	<ol style="list-style-type: none">1. Оновлено визначення НОПМД2. Змінено адресу ЮНМАС3. Незначні зміни всього тексту з гендерних питань та проблем касетних боеприпасів.4. Додано нормативне посилання на TNMA –FRA в основному тексті та в Додатку А.5. З серії МСПМД (IMAS) видалено Додаток В (визначення) та посилання на нього в розділі 3.
2	01 січня 2011 р.	<ol style="list-style-type: none">1. Видалено посилання на CWA для T&E ЗІЗ з розділу 1 та додатку А.
3	01 серпня 2012 р.	<ol style="list-style-type: none">1. Відредаговано з урахуванням впливу вдосконалення МТКБ.2. Незначні типографічні зміни та доповнення.
4	01 січня 2013 р.	<ol style="list-style-type: none">1. Відредаговано з урахуванням впливу нового МСПМД (IMAS) розблокування землі.2. На титульному аркуші та в назві додано номер і дату.